

До Овідія

Олександр Пушкін

Овідію, живу близ тихих берегів,
Куди колись приніс ти батьківських богів
В суворе заслання, де попіл свій залишив.
І твій жалібний плач місця оці прославив.
Ще ліри ніжний глас кругом не занімів;
Живе ще пісня тут, де ти життя скінчив.
Малюють ті пісні в моїй ясній уяві
Пустелю пахмурну, поета у неслав'ї,
Туманний звід небес, простори снігові,
В теплі коротких днів дозвілля лугові.
Колись захоплений сумною ліри грою,
Я серцем жив своїм, Овідію, з тобою:
Я бачив човен твій в обіймах злих валів,
Прип'ятий якорем до диких берегів,
Де кара жде співця кохання і відради.
Без тіні там лани, горбки без винограду.
Народжені в снігах для подвигів війни,
Жорстокі Скіфії холодної сини,
За Істром здобичі, ховаючись, чекають
І села кожна мить навалами лякають.
Ніщо не спинить їх: в воді вони пливуть
І по льоду дзвінкім безбоязно ідуть.
Тобі (дивуйсь, Назон, ти долі цій мінливій),
Що з юних літ не дав себе війні зрадливій,
І що троянди звик вживати для прикрас,
В безжурних пестошах провадити свій час,-
Шолом важкий тобі прийдеться одягти,
Близ ліри мирної сталевий меч тримати.
Ні діти, ні жона, ні звуки дружніх слів,
Ні музи лагідні, минулих радість днів
Вигнаного співця не переймуть печалі.
Даремно грації пісні твої вінчали,
Даремно юнаки напам'ять знають їх:
Ні слава, ні літа, ні скарги, ані сміх,
Октавія ніщо зворушити не може;
І вкриє забуття твоє старече ложе.
В країні рідній ти вшанований мистець,

Вітчизни варварів незнаний пожилець,
Ти мови рідної навкруг тепер не чуєш;
І в дружньому листі свій сум важкий тамуєш:
"О, поверни мені славетний край батьків
І мирні затінки уславлених садків!
О друзі, Августу несіть моє прохання!
І длань погрозову відхилить хай благання!
Якщо надалі я зазнаю гнів богів
І рідних бачити не випаде країв,-
Пом'якшуючи рок покірливим благанням,
Поблизу Рима я бажав би поховання".
Чия душа черства з презирством до харит
Сумну нудьгу твою і сльози докорить?
Хто в гордощах лихих читає без хваління
Елегії оці,— вінець твого творіння,
Де ти безсилий зойк нащадкам передав?

Суворий слов'янин, я сліз не проливав,
Та розумію їх. Вигнанець самовільний,
До світу, до життя, до себе неприхильний,
В замисленні сумнім я нині побував
В країні мовчазній, де вік ти сумував.
Я мрії відживив і образи похмурні
Твої збудили тут, Овідій, співи журні,
Малюнок їх сумний очима я звіряв;
Але надій моїх той погляд не втішав.
Вигнання зле твоє приваблювало очі,
Що звикли до снігів похмурої півночі.
Тут сяє довший час небес ясних блакить
І бурі снігові живуть коротку мить.
Цих скіфських берегів недавній гість чудовий,
Син півдня, виноград ясніє пурпуровий.
Туманний грудень вже на півночі луги,
Мов килими, кладе пухнасті сніги;
Зима буяла там, та начебто весною
Тут сонечко ясне світило наді мною;
І молодим зелом рябів зів'ялий луг;
Лани розложисті здіймав вже ранній плуг;
Легкий вітрець подув диханням схолоднілим;
Та ще прозорий лід над озером стемнілим
Ті хвилі стишені кришталем покривав,

Бажання боязке поета я згадаю,
Той день, відзначений окриленим натхненням,
Коли, в розгубленні, ти звав новим іменням
Застиглі хвилі вод, незнаний краєвид:
І перед мною тут, здавалось, через лід
Майнула тінь твоя і жалібні звуки
Летіли віддаля, як тоскний зойк розлуки.

Ти не сумуй! Цвіте Овідія вінець!
На жаль, серед юрби загублений співець,
Для нових поколінь залишуся незнаний,
Загине геній мій безсилий, безталанний
Зі славою на день, без радості життя!..
Шукаючи мене, крізь роки забуття,
Нащадок пізній мій у цім далекім краї
Близ праху славного самотній слід пізнає.
Покинувши сумну країв далеких сінь,
Прилине вдячлива моя до нього тінь.
І звеселить мене той спогад його рідний.
Повік лишиться хай переказ заповідний:
Як ти, схиляючись під тягарем життя,
Не в славі — у біді тобі був рівний я.
Тут, розливаючи свої північні співи,
Блукав я в ті часи, як на дунайські ниви
Великодушний грек свободу закликав,
Та пісні тій ніхто із друзів не вчував;
Проте лани чужі, горбки й діброви вільні
І музи мирнії до нас були прихильні.